

Σημείωμα για την Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου & Επενδύσεων (TTIP)

Το 2013 ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις για την Διατλαντική Συμφωνία Εμπορίου και Επενδύσεων (TTIP, Transatlantic Trade and Investment Partnership) μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ η οποία αναμένεται να αποτελέσει τη μεγαλύτερη οικονομικού περιεχομένου συμφωνία στον κόσμο, αφού αφορά περίπου στο 50% των παγκόσμιων οικονομικών συναλλαγών (ύψους σχεδόν 1 τρις ευρώ σε αξία αγαθών και υπηρεσιών) και σε εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Η διατλαντική συμφωνία έχει ως στόχο τη διαμόρφωση ενός νέου πλαισίου συνεργασίας με κύρια χαρακτηριστικά την εξάλειψη διαδικαστικών και δασμολογικών εμποδίων, όπως και την εναρμόνιση κανονισμών και ρυθμίσεων, με απώτερο στόχο τη δημιουργία μίας ελεύθερης ζώνης εμπορίου και επενδύσεων.

Η επιτυχής εφαρμογή της συμφωνίας υπόσχεται τη δημιουργία νέων επαγγελματικών ευκαιριών στην καινούρια διευρυμένη αγορά. Εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν περίπου 15 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας και στις δυο πλευρές του Ατλαντικού. Επιπροσθέτως, η Διατλαντική Συμφωνία υπολογίζεται ότι θα αυξήσει το μέγεθος της οικονομίας της ΕΕ κατά περίπου €120 δισ. (0,5% του ΑΕΠ) και των ΗΠΑ κατά €95 δισ. (0,4% του ΑΕΠ). Τα παραπάνω νούμερα ισοδυναμούν με επιπλέον αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος της τάξεως των 545 ευρώ (725 δολ.) το χρόνο για μια τετραμελή ευρωπαϊκή οικογένεια και 655 ευρώ (871 δολ.) για μια Αμερικανική αντίστοιχα.

Ταυτόχρονα, οι υποστηρικτές της TTIP προβλέπουν την ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που αδυνατούσαν να εξάγουν λόγω των δυσανάλογων δαπανών, δεδομένης της εξάλειψης των κύριων εμπορικών εμποδίων του παρελθόντος. Η προσβασιμότητα στο ελεύθερο εμπόριο θα δράσει καταλυτικά και σε μελλοντικά εμπόδια νομοθετικού περιεχομένου, εγκαθιδρύοντας σταδιακά μηχανισμούς που ενεργοποιούν μια πιο έντονη οικονομική ολοκλήρωση.

Κύριος στόχος ΗΠΑ και ΕΕ είναι αμφότερες να αυξήσουν την ικανότητα των επιχειρήσεων τους να γίνουν πιο ανταγωνιστικές στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Αυτό θα επιτευχθεί μέσα από την εξάλειψη των δασμών, των περιττών κανονισμών και των χρονοβόρων γραφειοκρατικών εμποδίων που καθιστούν το διατλαντικό εμπόριο περίπλοκο και δαπανηρό. Σημειώνεται πως το 80% από τα οφέλη της TTIP εντοπίζεται στις περικοπές των δαπανών που επιβάλλουν οι γραφειοκρατικές διαδικασίες και κανονισμοί. Με την TTIP προωθούνται κοινά πρότυπα ασφαλείας ενώ αποφεύγονται διπλοί έλεγχοι. Παράλληλα ανοίγει το πεδίο εκατέρωθεν του ατλαντικού για επενδύσεις, αφού παρέχεται στους επενδυτές πρόσβαση σε μια σταθερή, δίκαιη και ασφαλή αγορά με κοινούς κανονισμούς, ενθαρρύνοντας κατ' επέκταση τους επιχειρηματίες να επενδύσουν και τους καταναλωτές να αγοράσουν.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί πως περιορίζοντας ακόμα περισσότερο τους δασμούς, θα κοστίζει λιγότερο για τις επιχειρήσεις να εξάγουν τα προϊόντα τους, συνεπώς οι καταναλωτές θα επωφεληθούν από χαμηλότερες τιμές και μεγαλύτερη ποικιλία σε διεθνή προϊόντα.

Ειδικότερα ως προς τα οφέλη για την Ευρώπη, στην αξιολόγηση των τομέων που προβλέπεται να ωφεληθούν περισσότερο περιλαμβάνονται τα μεταλλικά προϊόντα (εξαγωγές έως 12%), τα επεξεργασμένα τρόφιμα (μέχρι 9%), τα χημικά προϊόντα (μέχρι 9%), άλλα προϊόντα μεταποίησης (6%), ο εξοπλισμός μεταφορών (6%) και ειδικότερα οι μηχανές (40%). Οι τελωνειακές διαδικασίες επιδιώκεται να συμπτυχθούν δραστικά, λόγω της μεγαλύτερης συμβατότητας των προτύπων και τη μείωση των δασμών, των απαιτήσεων για πιστοποιήσεις και των ποσοτώσεων.

Αντίστοιχα για τις Ηνωμένες Πολιτείες, η επιτυχής εφαρμογή της TTIP θα αυξήσει τις εξαγωγές κατά 26,9% ενώ οι νέες θέσεις εργασίας υπολογίζονται σε περισσότερες από 7,570. Οι κύριοι τομείς που θα επωφεληθούν είναι η αυτοκινητοβιομηχανία (+397 εκατ. δολ.), ο μηχανικός εξοπλισμός (+367 εκατ. δολ.), τα χημικά (+161 εκατ. δολ.) και τέλος τα μέταλλα και μεταλλικά προϊόντα (+126 εκατ. δολ.).

Γενικά, η TTIP αναμένεται να αποτελέσει τη μεγαλύτερη οικονομικού περιεχομένου συμφωνία στον κόσμο, αφού αφορά περίπου στο 50% των παγκόσμιων οικονομικών συναλλαγών. Σίγουρα τα οικονομικά και εμπορικά οφέλη που θα προκύψουν είναι τεράστια, αφού εκτιμάται ότι αυτή η Συμφωνία θα αλλάξει τους κανόνες του παιχνιδιού για το παγκόσμιο εμπόριο, ωστόσο έντονοι είναι οι προβληματισμοί για το ποιος θα αποκομίσει όλα αυτά τα οφέλη.

Πέραν των πλεονεκτημάτων, η Διατλαντική συμφωνία εγείρει ανησυχίες αναφορικά με την ενοποίηση των προδιαγραφών και τις ρυθμίσεις κανονιστικού πλαισίου, ειδικά για τα τρόφιμα καθώς από ευρωπαϊκής πλευράς θεωρούν ότι οι ΗΠΑ τηρούν χαμηλότερα πρότυπα, συγκεκριμένα σε ό,τι αφορά τη χρήση φυτοφαρμάκων αλλά και γενετικά τροποποιημένων τροφίμων. Πολλές κοινωνικές ομάδες εκφράζουν ανησυχία για περιβαλλοντικά και διατροφικά ζητήματα που συνδέονται με το θέμα των μεταλλαγμένων προϊόντων αλλά και των προϊόντων ονομασίας προέλευσης.

Επιπροσθέτως, η Συμφωνία κατοχυρώνει τον διακανονισμό αντιδικιών μεταξύ κυβερνήσεων και πολυεθνικών εταιρειών, οι οποίες όταν θεωρούν ότι τα συμφέροντά τους θίγονται θα μπορούν να διεκδικούν αποζημιώσεις από ευρωπαϊκές κυβερνήσεις λόγω άνισης μεταχείρισης ή απώλειας κερδών. Η Συμφωνία θα επιτρέπει στις εταιρείες να παρακάμπτουν τα κρατικά δικαστήρια και να διεκδικούν αποζημιώσεις και την προστασία των επενδύσεών τους μέσω ενός ειδικού δικαστηρίου (Investor State Dispute Settlement/ ISDS). Κατ'επέκταση, ανησυχία προκαλεί το γεγονός πως νέοι νόμοι θα σχεδιάζονται από εξειδικευμένες ομάδες αντιπροσώπων και των δυο πλευρών του Ατλαντικού, πριν συζητηθούν στα εκλεγμένα κοινοβούλια.

Σύμφωνα με τους υποστηρικτές της TTIP, η Συμφωνία θα προβλέπει την εξάλειψη όλων των δασμών, τελών και λοιπών επιβαρύνσεων, διευκολύνοντας την πρόσβαση στη αγορά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και διευκολύνοντας τις να επεκτείνουν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες στις ΗΠΑ. Ωστόσο είναι αμφιλεγόμενο κατά πόσο μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα μπορέσουν να επωφεληθούν από μια συμφωνία που προσφέρει τα ίδια οφέλη σε πολυεθνικούς κολοσσούς.

Η TTIP και η Ελλάδα

Η Ελλάδα ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για τον αγροτικό τομέα και ιδίως για τους κανόνες καταγωγής προϊόντων, όπως η φέτα, στο πλαίσιο των γεωγραφικών ενδείξεων. Ταυτόχρονα, είναι επακόλουθο να επωφεληθεί από την μείωση των δασμολογικών εμποδίων και μέτρων. Η Ελλάδα ενδέχεται επίσης να επωφεληθεί από την αύξηση των θέσεων εργασίας, εφόσον η TTIP λειτουργήσει ως εργαλείο για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Ωστόσο, η χώρα αποτελείται κατά κόρον από πολύ μικρότερες σε όγκο και αριθμό υπαλλήλων μικρομεσαίες επιχειρήσεις εν συγκρίσει με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες, γεγονός που φαίνεται να προβληματίζει την ελληνική επιχειρηματική κοινότητα για το πώς θα καταφέρει η Διατλαντική Συμφωνία να δράσει καταλυτικά και να αυξήσει την οικονομική τους ανάπτυξη. Εν τούτοις, αξίζει να σημειωθεί πως στα οφέλη της TTIP για την Ελλάδα συγκαταλέγεται ο αναμενόμενος αυξημένος όγκος των διατλαντικών μεταφορών που θεωρείται πλεονέκτημα για την ελληνική ναυτιλία .

Επιλογικά, η ΤΤΙΡ αποτελεί ένα ακόμα εγχείρημα της παγκοσμιοποίησης και των συντονισμένων πρακτικών απελευθέρωσης του παγκόσμιου εμπορίου. Αναμφίβολα υπάρχουν πολλές δυσκολίες προς αντιμετώπιση μέχρι την τελική προσυπογραφή, δεδομένων των διαφορών που υπάρχουν ανάμεσα στις δύο πλευρές και των αμοιβαίων υποχωρήσεων που είναι ανάγκη να υιοθετηθούν. Η διαπραγμάτευση ξεπερνά την κοινή λογική μιας απλής Συμφωνίας Ελεύθερου Εμπορίου και απαιτεί βαθύτερη ολοκλήρωση. Παράλληλα η Συμφωνία θα αλλάξει τους παγκόσμιους κανόνες και θα οδηγήσει σε σύγκλιση και των υπόλοιπων οικονομιών στους νέους κανόνες και κανονισμούς.